

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ارتباطات از راه دور و شهر

(فضاهای الکترونیک، مکان های شهری)

استیون گراهام و سیمون ماروین

ترجمه: محمود شورچه

سرفصلنامه	گراهام، استیون، ۱۹۶۵-م. Stephen, Graham
عنوان و نام پدیدآور	ارتباطات از راه دور و شهر: (فضاهای الکترونیک و مکان های شهری) استیون گراهام و سیمون ماروین: ترجمه: محمود شورچه.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات مدیران امروز، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۴۱۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۱۲-۸-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: Telecommunications and the City: Electronic Spaces, Urban Places, 1996, E-Library, 2004.
یادداشت	کتابنامه
یادداشت	نمونه
شناسه افزوده	شورچه، محمود، ۱۳۶۱- مترجم.
موضوع	مخابرات
موضوع	شهرها و شهرستانها
شناسه افزوده	ماروین، سیمون، ۱۹۶۱-م
شناسه افزوده	Marvin, Simon
شناسه افزوده	شورچه، محمود، ۱۳۶۱- مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۲، الف ۲۴۱ / ۴۱ HE
رده بندی دیویی	۳۰۷ / ۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۹۱۸۳۷

انتشارات مدیران امروز

ارتباطات از راه دور و شهر: فضاهای الکترونیک، مکان های شهری

نویسندگان: استیون گراهام و سیمون ماروین

مترجم: محمود شورچه

طرح جلد: محمود شورچه

ناشر: انتشارات مدیران امروز

چاپ: علوی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ انتشار: اول، ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۱۲-۸-۶

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ ریال

© همه حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است. استفاده از مطالب با ذکر منبع بلااشکال است.

نشانی ناشر: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، کوچه توروز، بلاک ۱۶، طبقه همکف، انتشارات مدیران امروز

تلفن: ۶۶۴۶۶۶۷۱

درباره کتاب و مؤلفان

کتاب «ارتباطات از راه دور و شهر» درباره اولین بررسی‌های انتقادی و جدیدترین تکنولوژی‌ها در زمینه روابط و مناسبات بین ارتباطات از راه دور و همه جنبه‌های توسعه و مدیریت شهری است.

کتاب حاضر طیفی از رویکردهای نظری و حجم وسیعی از تحقیقات و مباحث مهم دانشگاهی و سیاسی درباره تغییرات تکنولوژیک و آینده شهرها را با رویکردی کاملاً جدید نشان می‌دهد و بر بنیان همین رویکرد، تحولات پیچیده ارتباطات از راه دور و رابطه تعیین‌کننده آن در مطالعات شهری را تبیین می‌نماید. زمینه‌های کلیدی که بر اساس آن ارتباطات از راه دور فراتر از توسعه اقتصادی، اجتماعی، فیزیکی، محیطی و نهادی شهرها قرار می‌گیرد با استفاده از کادرهای چکیده توضیح داده شده‌اند و دامنه وسیعی از مطالعات موردی از اروپا، ژاپن و آمریکای شمالی آورده شده است.

جدا از دو دیدگاه خوش‌بینانه و بدبینانه در حال حاضر درباره شهرها و ارتباطات از راه دور، «ارتباطات از راه دور و شهر» یک رویکرد جدید و خاص به شهرهاست که بر اساس آن امکان فهم روابط و مناسبات ارتباطات از راه دور فراهم می‌گردد. مطالعه این کتاب برای دانشجویان و پژوهشگران در زمینه مطالعات شهری، برنامه‌ریزی، جغرافیای شهری، جامعه‌شناسی، مدیریت عمومی، ارتباطات و مطالعات تکنولوژی بسیار مفید خواهد بود.

استیون گراهام و سیمون ماروین هر دو استاد مرکز تحقیقات تکنولوژی شهری، دانشکده برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، دانشگاه نیوکاسل می‌باشند.

فهرست مطالب

XIV		سخن مترجم
XVI		پیشگفتار
XVIII		سپاسگزاری

فصل اول: مقدمه ای بر ارتباطات از راه دور و شهر؛ تحولات موازی..... ۱

۱		ارتباطات از راه دور و تحولات شهری
۳		اثرات ارتباطات از راه دور بر روی شهر
۵		عدم توجه به ارتباطات از راه دور در مطالعات و پژوهش های شهری
۶		نیاز به رویکردهای دقیق تر در مورد رابطه بین شهر و ارتباطات از راه دور
۱۰		تحول در ارتباطات از راه دور
۱۱		یکپارچه سازی و برابر سازی عصر خدمات تلفنی ساده قدیمی
۱۵		همگرایی تکنولوژیکی و آزادی سیاسی: به سوی عصر تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی
۱۶		کلیدهای دیجیتال و شبکه های هوشمند
۱۷		شبکه های ارتباطات از راه دور جدید و زیرساخت ها
۲۲		لایه بندی زیرساخت ارتباطات از راه دور شهری
۲۳		تحویل در تجهیزات مجاز مشتری
۲۷		تغییر قوانین و مقررات
۳۰		تحولات شهرها: به سوی شبکه های شهری جهانی
۳۰		باز ساخت اقتصادی، ارتباطات از راه دور و شهرها
۳۳		تغییرات اجتماعی و فرهنگی شهر
۳۶		محیط زیست شهر
۳۶		حمل و نقل و زیرساخت شهر
۳۸		فرم فیزیکی شهر
۳۹		برنامه ریزی، سیاست و حکمروایی شهری
۴۰		ساختار کتاب

فصل دوم: ارتباطات از راه دور به عنوان یک چالش پارادایمی در سیاست و مطالعات شهری..... ۴۳

۴۵		مقدمه
۴۶		ارتباطات از راه دور به عنوان یک چالش پارادایمی
۴۶		چالش عدم شفافیت
۵۰		چالش مفهومی: زمان، فضا و شهرها
۵۰		فضا و زمان همچون ظرف های زندگی شهری
۵۴		از سلسله مراتب شهری در سطح ملی تا شبکه های شهری «گره-محور»
۵۷		چالش وسیع تر فکری و سیاسی

۵۸	چالشی برای برنامه ریزی شهری
۶۱	مسیرهای پیش رو: پسامدرنیسم، فضاهای الکترونیک و شهر واسط از دور
۶۳	زمان تکنولوژیکی
۶۵	فضاهای الکترونیک
۶۸	به سوی درک جدیدی از شهر
۷۰	ناکارآمدی مفاهیم گذشته
۷۲	نتیجه
۷۵	فصل سوم: رویکرد ارتباطات از راه دور و شهر؛ تقابل دیدگاه ها
۷۷	مقدمه
۷۸	جبرگرایی تکنولوژیکی
۸۲	امواج بلند تکنولوژی و انقلاب های تکنولوژیکی
۸۳	آینده گرایی و آرمانشهرگرایی
۸۵	ارتباطات از راه دور به عنوان «راه حل فنی» مسائل شهری
۸۶	رؤیای هرچیز - هر زمان - هر جا
۸۷	ضد - شهرگرایی و جامعه غیرتوده ای
۹۰	به سوی «کلبه الکترونیک»
۹۱	از «کلبه الکترونیک» به «شهر هوشمند»
۹۲	ضد آرمانشهرگرایی و اقتصادسیاسی
۹۳	مناسبات تکنولوژیکی به مثابه مناسبات اجتماعی
۹۳	«جهت گیری» ارتباطات از راه دور
۹۴	کارکردهای ارتباطات از راه دور؛ جایجایی و کنترل
۹۷	دگرگونی در تفاوت های جغرافیایی
۹۷	ارتباطات از راه دور و دو قطبی شدن اجتماعی در شهرها
۹۹	نقد رویکردهای جبرگرایی تکنولوژیکی، آینده گرایی و آرمانشهرگرایی
۱۰۱	رویکرد ساخت اجتماعی تکنولوژی
۱۰۲	عاملیت انسان و شکل گیری ارتباطات از راه دور
۱۰۳	کنشگران، کارآفرینان و ساختارهای اجتماعی تکنولوژی
۱۰۴	نبود مرزی مشخص بین «جامعه - تکنولوژی»
۱۰۷	یک ارزیابی انتقادی
۱۰۹	نتایج: به سوی رویکردی یکپارچه درباره شهرها و ارتباطات از راه دور
۱۱۱	مکان های شهری و فضاهای الکترونیک
۱۱۶	مبارزات اجتماعی و نهادی بر سر مکان های شهری و فضاهای الکترونیک
۱۱۷	بازنمایی، هویت و آگاهی اجتماعی

فصل چهارم: اقتصاد شهر..... ۱۲۱

۱۲۳	 مقدمه
۱۲۴	 اقتصاد شهری به مثابه مراکز اطلاعاتی اقتصاد جهانی
۱۲۸	 سلطه سرمایه گذاری و استفاده از ارتباطات از راه دور در کلانشهر
۱۳۲	 شهرها به عنوان گره هایی در شبکه های ارتباطی و اطلاعاتی یکپارچه
۱۳۶	 تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی و تمرکز مراکز فرماندهی جهانی
۱۳۶	 جهانی شدن و مراکز فرماندهی جهانی
۱۴۰	 ارتباطات از راه دور و یکپارچگی بازارهای مالی
۱۴۱	 بازارهای مالی الکترونیکی
۱۴۲	 تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی و تمرکززدایی شهری
۱۴۳	 مهاجرت های الکترونیکی
۱۴۳	 انعطاف پذیری، دور کاری و فرایندهای انعطاف پذیر کار در شرکت های تخصصی و حرفه ای
۱۴۴	 اداره های پشتیبان شهری و ملی
۱۴۵	 خدمات واسطه از راه دور مصرفی
۱۴۹	 به سوی اداره پشتیبانی جهانی و شبکه های دور کاری
۱۵۱	 خرید از راه دور: دورنمای خرده فروشی واسطه از راه دور
۱۵۳	 تولید کارخانه ای، نوآوری و فضاهای جدید صنعتی
۱۵۳	 تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی و تولید کارخانه ای
۱۵۴	 فضاهای جدید صنعتی
۱۵۵	 پدیده تکنوشهر
۱۵۶	 حمایت کسب و کار و شبکه های تحقیق و توسعه
۱۵۸	 نتایج: پایانی الکترونیکی برای اقتصادهای شهری
۱۵۸	 پایانی الکترونیکی برای اقتصادهای شهری
۱۶۱	 مهندسی مجدد هزینه های انعطاف پذیری و منطق دو قطبی

فصل پنجم: زندگی اجتماعی و فرهنگی شهر..... ۱۶۷

۱۶۹	 مقدمه
۱۷۳	 پسامدرنیسم، ارتباطات از راه دور و فرهنگ شهری
۱۷۳	 ارتباطات از راه دور و شهرها در یک فرهنگ یکپارچه جهانی
۱۷۴	 شهرها به مثابه فرآورده هایی در فضای جهانی تصویر
۱۷۶	 آزادسازی یا ناتوان سازی؟ قرائت های مثبت و منفی از تغییر
۱۷۹	 تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی و معنای فرهنگی شهر
۱۸۱	 محو شدن مرزهای بین مکان های شهری و فضاهای الکترونیک
۱۸۴	 برابری و دو قطبی شدن اجتماعی

۱۸۵.....	دسترسی به شبکه‌ها؛ هندسه نابرابر قدرت در فضای الکترونیک شهری
۱۹۳.....	نخست: گروه‌های مرفه جامعه و طبقه متحد فراملی
۱۹۵.....	دوم: ارتباط برقرارکنندگان فاقد قدرت کنترل
۱۹۵.....	سوم: گروه‌های محروم
۱۹۷.....	کالایی شدن اطلاعات و انقلاب در پرداخت
۱۹۹.....	دسترسی به خدمات در فضاهای الکترونیک و مکان‌های شهری
۲۰۱.....	خانه به مثابه مکان زندگی اجتماعی شهری
۲۰۴.....	خانه به مثابه ترمینال شبکه خانگی
۲۰۷.....	کلبه الکترونیکی یا قله قرون وسطایی
۲۰۸.....	مراقبت اجتماعی و شهر
۲۱۰.....	مراقبت و مصرف
۲۱۳.....	مراقبت و کنترل اجتماعی
۲۱۵.....	مراقبت و پیشگیری از وقوع جرم
۲۲۲.....	فضای مجازی و شهر: اجتماعات شهری مجازی و روابط متقابل اجتماعی
۲۲۳.....	اجتماعات مجازی و حوزه عمومی شهری
۲۲۷.....	واقعیت مجازی و اجتماعات مجازی
۲۲۸.....	نتیجه
۲۳۳.....	فصل ششم: محیط زیست شهر
۲۳۵.....	مقدمه
۲۳۵.....	ارتباطات از راه دور: غفلت مباحث از محیط زیست شهری
۲۳۷.....	به سوی مادیت زدایی شهرها؟
۲۳۸.....	رویکردهای رایج: ارتباطات از راه دور سازگار با محیط
۲۳۹.....	شکل‌گیری ادراکات محیطی ارتباطات از راه دور
۲۴۲.....	مادیت زدایی جامعه اطلاعاتی
۲۴۴.....	ارتباطات از راه دور و مادیت زدایی شهری
۲۴۴.....	رابطه جایگزینی بین ارتباطات از راه دور و حمل و نقل
۲۴۵.....	ارتباطات از راه دور به عنوان سیاست محیطی
۲۴۷.....	فروپاشی و انحلال شهرها؟
۲۴۸.....	پایان بحران محیط زیست شهری؟
۲۴۸.....	روابط مکمل فیزیکی و الکترونیکی
۲۵۰.....	روابط مکمل بین شهرهای فیزیکی و الکترونیک
۲۵۲.....	تولید، مصرف و پسماندهای سیستم‌های ارتباط از راه دور
۲۵۳.....	علت حمل و نقل
۲۵۴.....	افزایش کارایی در شبکه‌های حمل و نقل

۲۵۵.....	ارتباطات از راه دور و رشد پراکنده شهر
۲۵۶.....	ازدحام و شلوغی شهری: ایجاد تقاضاهای جدید برای ارتباط الکترونیکی
۲۵۷.....	نقش ارتباطات از راه دور در محیط زیست
۲۶۱.....	نظارت الکترونیکی بر محیط زیست شهری
۳۶۶.....	نتایج: از بین رفتن مرز میان شهرهای فیزیکی و الکترونیکی

فصل هفتم: زیرساخت و حمل و نقل شهر..... ۲۶۹

۳۷۱.....	مقدمه
۳۷۳.....	شبکه های زیر ساخت شهری و ارتباطات راه دور
۳۷۴.....	همسویی های مفهومی
۳۷۵.....	انواع روابط متقابل
۳۷۷.....	بحران جدید در زیرساخت شهری
۳۷۹.....	تکنولوژی های ارتباطی - اطلاعاتی و انقلاب در کنترل شهری
۳۸۱.....	همگرایی زیرساخت شهری
۳۸۳.....	بخش های خدماتی و تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی
۳۸۵.....	تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی و حمل و نقل
۳۹۰.....	به سوی شهر هوشمند
۳۹۳.....	تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی، خصوصی سازی و آزادسازی
۳۹۴.....	محصولات و خدمات زیرساختی جدید
۳۹۴.....	زیرساخت و کنترل اجتماعی
۳۹۵.....	افزایش ظرفیت های مؤثر شبکه
۳۹۷.....	محدودسازی دسترسی به زیرساخت های شهری
۳۹۷.....	نتیجه: شکلی گیری شبکه های زیرساختی شهرها

فصل هشتم: فرم فیزیکی شهر..... ۳۰۱

۳۰۳.....	مقدمه
۳۰۴.....	توسعه شهر و تلفن
۳۰۸.....	ارتباطات از راه دور و شهر معاصر
۳۰۹.....	فروپاشی شهرها؟
۳۱۳.....	...یا یک نوزایش شهری؟
۳۱۷.....	ترسیم روابط بین شهر - ارتباطات از راه دور
۳۱۸.....	هم نیروزادی های فیزیکی و توسعه ای
۳۲۰.....	اثرات جانشینی
۳۲۱.....	اثرات تولید
۳۲۲.....	اثرات ارتقاء

نتیجه؛ آینده شهر چه خواهد شد؟ ۳۲۳

فصل نهم: برنامه ریزی، سیاست و حکمروایی شهر..... ۳۲۷

مقدمه؛ سیاست گذاران شهری به عنوان عاملان اجتماعی تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی ۳۲۹

نیاز به نوآوری در سیاست ارتباطات از راه دور شهری ۳۳۱

سیاست های ارتباطی و اطلاعاتی در خدمت توسعه و برنامه ریزی شهری ۳۳۶

استراتژی های ملی توسعه ارتباطات از راه دور شهری ۳۳۶

برنامه ریزی کلانشهر در زمینه ارتباطات از راه دور ۳۴۰

شبکه های همکاری بین - شهری ۳۴۴

تجربیات سیاست شهری در زمینه فضاهای الکترونیک عمومی ۳۴۸

تکنولوژی های ارتباطی - اطلاعاتی و حکمروایی شهری ۳۵۲

استراتژی های ارتباطی و اطلاعاتی در حکمروایی شهری ۳۵۲

ارائه الکترونیکی خدمات عمومی ۳۵۶

نتیجه؛ تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی و رویکردهای جدید در سیاست و حکمروایی شهری ۳۶۱

فصل دهم: نتایج؛ ارتباطات از راه دور و آینده شهر..... ۳۶۳

مقدمه ۳۶۵

نوع جدیدی از دنیای شهر و نه یک دنیای پسا شهر ۳۶۶

شهر به مثابه ترکیبی از مکان های شهری و فضاهای الکترونیک ۳۶۷

عبور از افسانه های جبرگرا؛ احتمال تعصب و جهت گیری ۳۶۹

ارتباطات از راه دور و آینده شهر ۳۷۱

کتابشناسی ۳۷۳

فهرست اشکال

- شکل ۱-۶: ویژگی های استعاره ای شهر معاصر ۸
- شکل ۲-۶: ویژگی های کلی تحول از خدمات تلفنی ساده قدیمی به عصر تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی ۱۲
- شکل ۳-۶: همگرایی تکنولوژیکی و توسعه تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی ۱۴
- شکل ۱-۴: گسترش دامنه خدمات ارتباطات از راه دور تا سال ۱۵
- شکل ۱-۵: گسترش شبکه فیبر نوری در ملبورن، استرالیا ۱۸
- شکل ۱-۶: تعداد مسیرهای صدا از میان اقیانوس اطلس از طریق ماهواره و کابل اقیانوس پیمای ۱۹
- شکل ۱-۷: نمونه ای از تحمیل توسعه بازارهای ارتباطات از راه دور به شهر ۲۰
- شکل ۱-۸: قرارگیری لایه های مختلف زیرساخت های ارتباطات از راه دور در یک شهر متوسط غربی ۲۲
- شکل ۱-۹: رشد هندسی اینترنت از سال ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۴ ۲۴
- شکل ۱-۱۰: تجهیزات موجود در شبکه های ارتباطات از راه دور جهانی ۱۹۹۲-۱۹۹۷ ۲۵
- شکل ۱-۱۱: هزینه های ارتقاء کامپیوترهای شخصی: نمونه فرانسه ۱۹۸۸-۱۹۹۳ ۲۶
- شکل ۱-۱۲: هزینه های ارتقاء ارتباطات از راه دور، نمونه فرانسه ۲۷
- شکل ۱-۱۳: سرمایه گذاری صنعتی ایالات متحده آمریکا در تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی ۳۲
- شکل ۱-۴: بازار جهانی خدمات کامپیوتری و ارتباطی ۱۹۸۷-۱۹۹۱ ۳۳
- شکل ۱-۵: ساختار کتاب ۴۱
- شکل ۱-۲: سلسله مراتب شهری کریستالر ۵۳
- شکل ۲-۲: یک شبکه شهری گره-محور ۵۵
- شکل ۲-۳: نمونه استفاده از استعاره شهری به عنوان واسطه بین تکنولوژی ۶۷
- شکل ۲-۴: رویکردهای مفهومی جدید درباره شهر ارتباطات از راه دور-محور ۷۰
- شکل ۱-۳: چهار رویکرد اصلی در مطالعه روابط بین شهرها و ارتباطات از راه دور ۷۸
- شکل ۲-۳: روابط بین شهرها و ارتباطات از راه دور و محدودیت های ناشی از زمان و فضا ۱۱۲
- شکل ۳-۳: مشخصه های مکان های شهری و فضاهای الکترونیک ۱۱۳
- شکل ۱-۴: سهم اشتغال نیروی کار در بخش اطلاعات لندن و انگلستان، ۱۹۸۱ ۱۲۵
- شکل ۲-۴: رتبه شهرهای اروپایی بر اساس اهمیت شان به عنوان مراکز ارتباطات از راه دور ۱۳۰
- شکل ۳-۴: سلسله شهری در سرمایه گذاری و استفاده از ارتباطات از راه دور ۱۳۱
- شکل ۴-۴: شهرهای استرالیایی و سهم شان از ترافیک ارتباطات از راه دور بین المللی ۱۳۲
- شکل ۵-۴: نمونه هایی از پیوند شهرها در شبکه های ارتباطی و اطلاعاتی متحد ۱۳۵
- شکل ۴-۶: «دایره منفرد مجازی» انگلستان در زمینه شیوه های سفر هوایی و رزرو بلیط مشتریان ۱۴۸
- شکل ۷-۴: رتبه: نمونه ای از شبکه ارتباطی و اطلاعاتی ملی به منظور حمایت از تحقیق و توسعه متحد ۱۵۷
- شکل ۸-۴: دور تسلسل و دور خطی ۱۶۵
- شکل ۱-۵: میزان مصرف ارتباطات از راه دور در خانه در کشورهای پیشرفته مختلف سرمایه داری ۱۷۰
- شکل ۲-۵: نگاه یک شخص متواضع ۱۸۷
- شکل ۳-۵: استفاده ترکیبی از مکان شهری و فضای الکترونیکی در یک زندگی روزانه فرضی ۱۸۸
- شکل ۴-۵: خانوارهای دارای تلفن در انگلستان ۱۹۰

- شکل ۵-۵: سهم خانوارها در استفاده از تلفن در تاین نیوکاسل در سال ۱۹۸۶ ۱۹۱
- شکل ۵-۶: دسترسی شهروندان به تلفن و کامپیوتر بر اساس شغل افراد در انگلستان در سال ۱۹۹۱ ۱۹۲
- شکل ۷-۷: دسترسی شهروندان به کامپیوتر بر اساس سطوح درآمد در ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۹۳ ۱۹۳
- شکل ۸-۸: «نسل چرا»، توسط تونی ریو و استیو وای ۲۱۶
- شکل ۹-۹: نقشه سیستم دوربین مدار بسته مرکز شهر نیوکاسل ۲۲۰
- شکل ۵-۱۰: جستجوی سود و سیاست تبعیض قیمت ۲۳۰
- شکل ۶-۱: مصرف انرژی حمل و نقل و ارتباطات از راه دور ۲۴۴
- شکل ۶-۲: رشد جابجایی مسافر و ارتباطات در فرانسه ۲۵۴
- شکل ۶-۳: اثرات مستقیم و غیر مستقیم از راه دور شدن ارتباطات بر روی مصرف سوخت در ۲۰۱۰ ۲۵۷
- شکل ۶-۴: اثرات دی اکسید کربن یک در صد از جمعیت دور کار انگلستان ۲۵۹
- شکل ۵-۵: نظارت الکترونیکی محیط فیزیکی ۲۶۲
- شکل ۷-۱: همگرایی در زیرساخت شهری ۲۸۲
- شکل ۷-۳: تکنولوژی های سنجش هوشمند ۲۸۵
- شکل ۷-۴: گستره تکنولوژی های ارتباطی و اطلاعاتی حمل و نقل جاده ای ۲۸۹
- شکل ۷-۵: راهنمای الکترونیکی جاده ۲۹۰
- شکل ۷-۵: استفاده از ارتباطات از راه دور در کاهش ترافیک و شلوغی جاده ای ۲۹۶
- شکل ۸-۱: تکامل فرم شهری در شمال آمریکا؛ ۱۸۲۰-۱۹۷۰ ۳۰۵
- شکل ۸-۲: ترسیم روابط متقابل بین ارتباطات از راه دور- شهر ۳۱۸
- شکل ۸-۳: کلانشهر جهانی پسا فور دیست ۳۲۴
- شکل ۹-۱: نمودار سیستم های برنامه ریزی شده ارتباطات از راه دور در شهرک های ارتباطی ۳۴۲
- شکل ۹-۲: طرح شهری ارتباطات از راه دور- محور به منظور تحول شهر کاوازاکی ژاپن، میدان های هوشمند ۳۴۳
- شکل ۹-۳: پایه تکنولوژیکی شهرهای از راه دور؛ کامپیوترهای شهری داخلی در سیستم جهانی زمین- شبکه ۳۴۷
- شکل ۹-۴: شبکه رصد شهرهای اروپایی ۳۴۸
- شکل ۹-۵: فهرستی از سیستم شبکه رایگان در کیلوند واقع در اهایو ۳۵۰
- شکل ۹-۶: سیستم ارتباطات کامپیوتری داخلی منچستر ۳۵۱
- شکل ۹-۷: نمونه ای از یک شبکه گسترده ناحیه ای یکپارچه شهری، شهرداری کاملدن در لنس ۳۵۴

سخن مترجم

«آن کسی که فضاهای مجازی را نمی‌بیند نمی‌داند که آنها را نمی‌بیند»

جامعه جدید زمانی پدیدار می‌گردد که شاهد دگرگونی‌های ساختاری-عملکردی در روابط تولید، قدرت و تجربه باشیم. این دگرگونی‌ها به تغییرات بنیادین مشابهی در فرم‌های اجتماعی فضا و زمان و تجربه جدید آنها منجر می‌شود. بنیان‌های جهان امروز در حدود اواخر دهه ۱۹۶۰ و نیمه دهه ۱۹۷۰ بر اثر تقارن سه فرایند مستقل دچار دگرگونی شد: انقلاب تکنولوژی اطلاعات، بحران‌های اقتصادی-سرمایه‌داری و شکوفایی جنبش‌های اجتماعی و فرهنگی همچون آزادی‌خواهی، حقوق بشر و طرفداری از محیط زیست. تعامل میان این فرایندها و واکنش‌هایی که به آن دامن زدند، یک ساختار نوین اجتماعی مسلط، یعنی جامعه شبکه‌ای، یک اقتصاد نوین، یعنی اقتصاد اطلاعاتی-جهانی و یک فرهنگ نوین یعنی فرهنگ مجازی واقعی را موجودیت بخشیده است. مطلق نهفته در پس این اقتصاد، این جامعه و این فرهنگ، زیربنای کشش و نهادهای اجتماعی در سرتاسر این جهان به هم پیوسته‌ی شهری است.

برخی از اندیشمندان تحت تأثیر پیشرفت‌های تکنولوژیکی امروز قرار گرفته و بدون توجه به پیچیدگی‌های موجود در این زمینه، پا را از تبیین تحولات اخیر، فراتر گذاشته و عجولانه پایان خیلی چیزها را بر اساس تخیلی پیشگویانه اعلام داشته‌اند؛ پایات مدرنیسم، پایان جغرافیا، پایان فضا-زمان، پایان عصر خرد و در نهایت پایان امر واقع. تالی‌های چنین پایان بخشی‌هایی از نظر برخی از اندیشمندان شهر در انگاره‌هایی چون کلیه الکترونیک، شهر نامرئی، شهر هوشمند، شهر مجازی، شهر اطلاعات، شهر سیمی، شهر الکترونیک و پسا شهر بازتاب یافته است که غالباً در چارچوب نظریه‌های آرمان‌شهرگراییانه و جبرگرایی تکنولوژیک جای می‌گیرند. این چنین انگاره‌ها و روایت‌های پُر ظمطراق و پُر هیاهو، از جانب بسیاری از اندیشمندان اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با بوق و کرنا بر اندیشه معاصر طنین انداز است و به گفتمان امروز بدل شده است.

با این حال رویکرد «جغرافیای شهری انتقادی» همواره بر هیچ یک از این انگاره بازی‌ها رحل اقامت نمی‌افکند و مدام در حال فرازوی از هر گفتمان، پارادایم و اپیستمه و در نتیجه عبور از سکون و ناندیشیدن است. «جغرافیای شهری انتقادی» همواره به دنبال فراچنگ‌آوری بنیان‌ها و اصل ماجرا در پس همه استعارات، نشانه‌ها و انگاره‌های پُر زرق و برق در این زمانه‌ی «هزاره گرای» و «پساگرایی» است.

مؤلفان شهریه کتاب حاضر، استیون گراهام و سیمون ماروین از جمله جغرافیدانان انتقادی و برنامه‌ریزان شهر و منطقه هستند که در «یاریابی با آنچه به «پایان هزاره» شهر یافته است، با اندیشه‌های انتقادی، عمیق و نگاهی تیزبین به دنیای معاصر، واقعیت صاجرا را در فراچنگ خود دارند. بی شک عصر امروز به تعبیر دیوید هاروی عصر «شهری شدن» است؛ شهری شدن زمان و فضا، شهری شدن اقتصاد و سرمایه، شهری شدن نابرابری و عدالت، شهری شدن سیاست و دیپلماسی، شهری شدن فرهنگ و شیوه زندگی و در نهایت شهری شدن تکنولوژی. از این رو درک و تحلیل تکنولوژی نیز ناگزیر از درک آن در پیوند با جغرافیای شهری شدن فضا و زمان است و به جرأت می‌توان گفت که بدون توجه به فرایندهای شهری شدن تکنولوژی نیز، هر تحلیلی در این زمینه ره به سوی ناکجاآبادگرایی و اوهام برده است.

کتاب بسیار ارزشمند «ارتباطات از راه دور و شهر؛ فضاهای الکترونیک، مکان‌های شهری» از جمله آثار کلاسیک جغرافیای انتقادی و برنامه‌ریزی شهری - منطقه‌ای در زمینه رابطه بین تکنولوژی و شهر است. محور توجه کتاب بر مدار تحلیل انتقادی مناسبات بین تکنولوژی‌های ارتباطات از راه دور و شهر دور می‌زند. گراهام و ماروین بر بنیان نظریه‌ای انتقادی در این زمینه از کلیه رویکردهای «جبرگرایان تکنولوژیک»، «آینده‌گرایان»، «آرمان‌شهر‌گرایان»، «اندیشمندان اقتصادسناسی مکانیکی» و «رویکرد ساخت اجتماعی تکنولوژی» فراتر رفته و با خلق سنتزی بدیل، مخاطب را با رویکردی آشنا و مجهز می‌سازد که قادر است با ارائه تحلیلی اجتماعی - فضایی، واقعیت ماجرا را در مناسبات بین شهر و ارتباطات از راه دور به شکلی واقع‌گرایانه درک و تبیین نماید. گراهام و ماروین خود در این زمینه چنین می‌گویند: «در این زمینه جغرافیا و علوم اجتماعی انتقادی، دورنگامی ما به سمت آن چیزی است که ما در پی آن هستیم» (همین کتاب، ص ۱۰).

از نظر گراهام و ماروین ما امروز در حال تجربه «نوع جدیدی از دنیای شهری» و نه «یک دنیای پساشهر» هستیم. از نظر آنان این فرم جدید شهری، آمیزشی از «مکان‌های شهری» و «فضاهای الکترونیک» است و هدرک آنها نیازمند عبور از «افسانه‌های جبرگرا و آرمانگرا» نسبت به تکنولوژی است.

قضاوت پیرامون کتاب حاضر را صاحب‌نظران و صاحبان نظریه در این زمینه وا می‌گذاریم. اندیشمندان بزرگی چون مانوئل کاستلز، ساسکیا ساسن، ویلیام میچل، استیون پینچ، جیمز ویلر، یوکو اوایاما و برنی وارف درباره اندیشه مؤلفان به طور خاص اظهار نظر نموده‌اند که جای هیچ شک و تردیدی پیرامون اهمیت پژوهش‌های آنان در این زمینه و به ویژه این کتاب باقی نمی‌گذارد. کاستلز آثار گراهام و ماروین را جزء «اولین تحلیل‌های جغرافیایی از جامعه شبکه‌ای و بر بنیان تحلیل فضایی از شهر می‌داند». ساسن بر این عقیده است که آثار آنان در رابطه با جنبه‌های دیجیتال شهرها به همراه چالش‌های موجود در زیرساخت‌های شهری بی‌نهایت مهم می‌باشند. میچل اندیشه مؤلفان مذکور را «رویکردی انتقادی و بسیار مهم برای معماران و طراحان شهری می‌انگارد». از نظر وارف «کتاب حاضر جزء کتاب‌های کلاسیک و بسیار موفق در زمینه مناسبات بین شهر و ارتباطات از راه دور می‌باشد».

پیشگفتار

این اثر مجموعه‌ی روابط پیچیده‌ی بین ارتباطات از راه دور و توسعه، برنامه‌ریزی و مدیریت شهرهای کنونی را مورد بررسی قرار می‌دهد. همچنین، رویه و دورنمای جدیدی از مباحث بین-رشته‌ای و بین‌المللی درباره‌ی چگونگی تأثیر پیشرفت‌های قابل توجه در حوزه ارتباطات از راه دور بر تمام جنبه‌های توسعه‌ی شهری اعم از اجتماعی، اقتصادی، فیزیکی، محیطی، جغرافیایی و شیوه‌های حکمروایی را مورد کنکاش قرار داده و جزء اولین کوشش‌ها در جهت ارائه یک رویکرد گسترده و جامع به منظور پُر نمودن شکاف ناشی از غفلت نسبت به نقش ارتباطات از راه دور در مطالعات و سیاست‌گذاری‌های شهری است.

به دلیل همین غفلت است که کتاب با گذار در میان مهم‌ترین نمونه‌های مربوط به روابط ارتباطات از راه دور و شهر، به مانند یک گروه اعزامی به درون قلمرویی عمل می‌کند که بخش‌های وسیعی از آن هنوز ناشناخته و نامشکوف مانده است. این سفر در عین حال صرفاً با ششای بسیار ناقص انجام می‌گیرد که بسیاری از شکاف‌ها و نواحی در این قلمرو مشخص نشده و یا کمتر شناخته شده‌اند. یکی از دلایل عمده‌ی این امر به عدم رشد کافی مطالعات و پژوهش‌های دقیق در زمینه ارتباطات از راه دور و شهرها بازمی‌گردد. دلیل دیگر به تغییرات شدید انواع موضوعات در این زمینه مربوط می‌شود. با این حال تلاش این کتاب ارائه چارچوبی نوین در جهت تحلیل و بررسی جامعی از خط‌مشی‌ها و پژوهش‌ها در این زمینه است که در ارتباط با ارتباطات از راه دور و شهرها نصح یابند.

هدف ما تشویق بیشتر جهت طرح مباحث دقیق‌تر و پژوهش بر روی مناسبات بین ارتباطات از راه دور و شهر می‌باشد. همچنین در نظر داریم تا کتابی حاوی طیف متنوع و کلچینی از یافته‌ها را فراهم و در دسترس قرار دهیم تا از این طریق کمکی در جهت آموزش در این زمینه باشد. اما باید متذکر شد که در این زمینه از ارائه پاسخ به همه‌ی سؤالات پیرامون این مبحث نوپا معذوریم؛ چرا که این کتاب به همان مقدار که به سؤالات در این زمینه پاسخ می‌دهد به همان میزان نیز سؤالات و مسائل تازه‌ای پیش روی ما می‌نهد و این امری اجتناب‌ناپذیر است.

تهیه این کتاب به دلیل مشکلاتی بود که ما در ارائه یک واحد درسی در مورد ارتباطات از راه دور و توسعه‌ی شهری برای دانشجویان برنامه‌ریزی شهری [در دانشگاه نیوکاسل] با آن مواجه بودیم. ما و دانشجویانمان از گستره پیچیده و متنوع موضوعات در این زمینه در شگفت و از مشکلاتی که اغلب در تعقیب پیشینه و موضوعات قدیمی و مهجور در این زمینه پیش می‌آمد گاهی دچار یأس می‌شدیم. با این حال به طور کلی بر ما آشکار شد که در پیشینه و ادبیات مربوط به این موضوع بدبینی‌های غنمی به موازات خوشبینی‌های آرمانی وجود دارد. اما در مورد اینکه ارتباطات از راه دور چگونه با شهرها ارتباط پیدا می‌کند مطالعات واقعی و تجربی اندکی وجود دارد.

ما همزمان از اینکه تاکنون هیچ کتابی به شکل منطقی و مشخص به رابطه بین ارتباطات از راه دور - شهرها و موضوعات مرتبط در این زمینه نپرداخته بود دچار شگفتی و یأس می‌شدیم.

از این رو تصمیم گرفتیم تا کتابی در این زمینه نوشته و در آن به طور مشخص و منطقی به روابط پیچیده‌ی بین ارتباطات از راه دور و شهرها بپردازیم. به طوری که موضوعاتی از قبیل محیط زیست شهری، برنامه‌ریزی و حکمروایی شهری، زیرساخت‌ها و خدمات شهری و همچنین در زمینه‌های مشخص‌تری از جمله: توسعه اجتماعی، اقتصادی، حمل و نقل و فرم شهری که نادیده گرفته شده‌اند، به طور کامل مورد بررسی و تحلیل انتقادی قرار گیرند. ما بحث‌های بین دو طیف نظریه‌پردازان آرمانی و غیر آرمانی را مورد بررسی قرار داده و سعی نموده‌ایم از این طریق چارچوبی برای تحلیل و بررسی میزان و نحوه ارتباط و مناسبات بین شهرها و ارتباطات از راه دور فراهم نماییم. ما این نظریه‌ها را برای بحث در زمینه توسعه اجتماعی، اقتصادی، جغرافیایی، سیاسی و محیطی شهرهای معاصر به هم مرتبط ساخته و ابعاد تکنولوژیکی هر

یک را مورد بررسی قرار داده‌ایم. در پایان به مسائل پیرامون مدیریت شهری، برنامه‌ریزی و سیاست به صورتی یکپارچه و با نگاهی گسترده‌تر به مسأله‌ی توسعه شهری و ارتباطات از راه دور پرداخته‌ایم.

این کتاب برای دانشجویان مطالعات شهری، جغرافیا، مطالعات حکومت محلی، برنامه‌ریزی، تکنولوژی و ارتباطات و دانشجویان علاقه‌مند در زمینه تکنولوژی‌های جدید شهری پیشنهاد می‌شود. همچنین می‌تواند برای تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران شهری که علاقه‌مند به پژوهش و سیاست‌گذاری در زمینه‌های مهم شهری‌اند مفید باشد. کتاب حاضر با هدف استفاده از آن در مباحث موجود در زمینه‌های پیشرفته‌ی ارتباطات از راه دور و شهرها تدوین شده است که می‌تواند به عنوان مبنایی برای بررسی موضوعات و عناوین خاص در این زمینه مورد استفاده قرار گیرد. از این رو هر بخش شامل معرفی موضوع و یک راهنمای به روز برای مطالعات بیشتر در رابطه با هر موضوع دیگری در این زمینه می‌باشد.